

СЕКЦІЯ 8

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

*Керівник секції: завідувач кафедри національної економіки, д. е. н.,
професор О.М. Кібік*

*Секретар секції: доцент кафедри національної економіки, к. е. н.,
доцент Ю.В. Хаймінова*

КІБІК ОЛЬГА МИКОЛАЇВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри національної економіки,
доктор економічних наук, професор*

ХАЙМІНОВА ЮЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри національної економіки,
кандидат економічних наук, доцент*

НАПРЯМИ ЕФЕКТИВНОЇ АДАПТАЦІЇ ЕЛЕМЕНТІВ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ ДО УМОВ ІНТЕГРАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

Переважає більшість економічних агентів у сучасних умовах приймає активну участь у інтеграційних процесах.

Дослідники розглядають інтеграцію в вузькому сенсі як мірило цільності, інтенсивності чи характеристику зв'язків між різними елементами [1]. У широкому сенсі інтеграція є процесом взаємного пристосування, розширення економічного і виробничого співробітництва, об'єднання національних господарств двох або більше держав, формою інтернаціоналізації господарського життя [2].

Інтеграційна діяльність активно розвивається, зокрема на мікрорівні (господарські зв'язки між окремими домогосподарствами, бізнес-структурами, складовими бізнес-структур транснаціонального рівня тощо), мезорівні, макрорівні (рівні держави, міждержавних угод), міжнародному рівні. Основою економічної інтеграції є поділ праці. Метою інтеграційної діяльності в сфері економіки є підвищення ефективності функціонування економічного агента. Метою участі держави в інтеграційному процесі є оптимізація рівня конкурентоспроможності

національної економіки шляхом формування ефективної структури економічної системи, розвитку ринкових відносин, інтернаціоналізації бізнес-діяльності, оптимізації участі у міжнародному поділі праці тощо.

Узагальнюючи підходи до визначення інтеграції, інтеграційну діяльність слід розглядати процесом, включення в який передбачає передачу певними економічними агентами частини своїх прав єдиній структурі, що створюється для досягнення спільної для зазначених агентів мети. Такою єдиною структурою в залежності від рівня інтеграційної діяльності може бути відповідна інституційна структура, яка повинна формувати та /або використовувати інституційні механізми.

Серед інституційних механізмів слід відзначити обґрунтовану та ефективну стратегію інтеграції економічного агента та/або інтеграційного утворення. У стратегії інтеграції, незалежно від рівня, слід чітко визначити стратегічну мету, інструменти її досягнення та індикатори оцінки результатів інтеграційної діяльності. Обмежена кількість індикаторів дозволяє швидко та об'єктивно оцінити результати. Наприклад, у загальноєвропейській стратегії «Європа- 2020», яку також можна вважати стратегією розвитку інтеграційного утворення, наведено лише 5 індикаторів, які комплексно відображають результати розвитку людського капіталу.

В Україні протягом тривалого періоду було розроблено значну кількість стратегічних документів стосовно інтеграції. Серед основних можна відзначити Стратегію інтеграції України, Програму інтеграції України до Європейського союзу, Послання Президента до Верховної Ради «Європейський вибір», Стратегію економічного і соціального розвитку України на 2004-2015 роки «Шляхом європейської інтеграції тощо. У наведених документах було відображено різні інституційні механізми інтеграційної діяльності в Україні, передусім на рівні міжнародної інтеграції. Було розроблено галузеві та міжгалузеві документи з питань інтеграції різних рівнів. Однак, вважаємо, що комплексної стратегії розвитку інтеграційної політики України не було сформовано.

Адаптація економічних агентів мезо- та мікрорівнів до умов інтеграційної діяльності також передбачає формування системи стратегічних інструментів, які на цей час є достатньо дослідженими та апробованими на практиці.

На наш погляд, найбільшою загрозою ефективному функціонуванню інтегрованої структури є розбіжності у стратегіях розвитку її учасників. Такі розбіжності обумовлюються початковим станом учасників, цілями, завданнями та потенціалом розвитку, конкурентними перевагами тощо. Складним завданням є оптимальне узгодження інтересів під час формування єдиної стратегії розвитку інтегрованої структури.

У процесі розробки стратегії інтеграційної діяльності економічних агентів різних рівнів слід враховувати чинники загроз. Дослідники та практики відзначають необхідність оцінки зовнішніх та внутрішніх загроз інтеграційній діяльності [3]. Наприклад, для агентів мікрорівня до основних загроз інтеграційній діяльності слід віднести недосконалість та нестабільність системи правового забезпечення інтеграційної діяльності, політичну нестабільність, рівень бюрократизації та корум-

пованості у економіко-політичній системі, недосконалість системи державного регулювання ринкових відносин, природні та штучні обмеження попиту на товари інтегрованих структур, підвищення інтенсивності конкуренції в різних сегментах національного та міжнародного ринку, ресурсні обмеження тощо.

Суперечності в фінансово-економічних інтересах кожної складової інтегрованої структури будь-якого рівня є природними. Зазначені суперечності є передумовою та/або похідною численних загроз. У процесі створення інтегрованих структур можуть виникати проблеми, що пов'язані з необхідністю залучення фінансових ресурсів (іноді досить значних за обсягами) задля формування їх ресурсного потенціалу та організації функціонування. Проблеми можуть бути пов'язані з визначенням початкових внесків, формуванням та перерозподілом фінансових зобов'язань і прав кожного учасника протягом функціонування структури. Зазначені проблеми загострюються внаслідок тривалості реалізації більшості інтеграційних процесів та невизначеності розмірів та термінів отримання ефектів, зокрема економічного. Економічна інтеграція призводить до виникнення двох видів ефектів [4]. Статичні ефекти проявляються відразу після створення інтегрованої структури. Скорочення адміністративних витрат на утримання митних і прикордонних органів, формування торговельних відносин, розвиток або занепад таких відносин є статичними ефектами інтеграції. Динамічні ефекти виявляються в результаті функціонування інтеграційного об'єднання. Прикладами є збільшення обсягів інвестицій, доступ до технологій і ресурсів об'єднання, формування ринку, спільне вирішення складних проблем, створення конкурентних переваг та посилення конкурентних позицій, прискорення науково-технічного прогресу та економічного зростання тощо.

Слід враховувати, що інтегровані структури створюються у певному соціальному та екологічному середовищі. Це обумовлює необхідність суттєвих витрат на формування і розвиток соціальної та екологічної інфраструктури територій, де знаходяться складові інтегрованої структури.

Таким чином, економічна інтеграція – це об'єднання зусиль різних економічних агентів для виконання спільної економічної діяльності з метою досягнення певної мети. В умовах підвищення інтенсивності конкуренції формування та /або включення в інтеграційні структури є передумовою формування конкурентних переваг або, навіть у певних випадках, виживання економічних агентів різних рівнів. Участь у інтеграційних процесах має позитивні наслідки за умови врахування численних чинників. Рівень та масштаби функціонування, етап життєвого циклу та багато інших чинників визначають ефективність інтеграційної діяльності певного економічного агента. Однак, обов'язковою умовою забезпечення позитивного економічного ефекту участі економічного суб'єкта в інтеграційному процесі є наявність стратегії та використання відповідних тактичних інструментів, які, передусім, мають передбачати комплекс адаптаційних заходів. Головною передумовою прийняття рішення щодо організації, включення у певний

інтеграційний процес або структуру є якість інтегрованої структури та результативність інтеграційної діяльності.

Список використаної літератури:

1. Азінг Р. Європеїзація та інтеграція: концепти дослідження ЄС // Європейська інтеграція / уклад.: М. Яхтенфукс, Б.Колер-Кох / Пер. з нім. М. Яковлева. – К.: ВД «Києво-Могилянська академія», 2007. – 394 с.
2. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. Ю.П. Сурмін, В.Д. Бакуменко, А.М. Михненко та ін.; за ред. Ю.В. Ковбасюка, В.П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. – К.: НАДУ, 2010. – 820 с.
3. Безпека та конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації: монографія / За заг. ред. О.С. Власюка. – К.: 2017. – 384 с.
4. Кібік О.М. Забезпечення конкурентоспроможності економічної системи України: монографія / [О.М. Кібік, В.О. Котлубай, Ю.В. Хаймінова та ін.]; за ред. проф. О.М. Кібік. – Одеса, 2015. – 160 с.

Ключові слова: інтеграція, стратегія інтеграції, економічна система, економічний агент.

Ключевые слова: интеграция, стратегия интеграции, экономическая система, экономический агент.

Key words: integration, integration strategy, economic system, economic agent.

КОТЛУБАЙ ВЯЧЕСЛАВ ОЛЕКСІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри національної економіки,
кандидат економічних наук, доцент*

РЕДІНА ЄВГЕНІЯ ВАЛЕНТИНІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри національної економіки,
кандидат економічних наук, доцент*

СИНЯ ЕКОНОМІКА ЯК НОВИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Формування економік постіндустріального типу у 90 рр. ХХ ст. у світі отримала свого розвитку теорія так званої «зеленої економіки». Ця теорія базується на трьох основоположних принципах: будь-який обмежений простір унеможливорює здійснення постійного розширення певної сфери впливу; обмеженість ресурсів унеможливорює задоволення всіх потреб, що постійно збільшуються; все, що існує, є взаємопов'язаним [1].

Зелена економіка – це економіка, яка заснована на ефективному використанні існуючих ресурсів для задоволення потреб населення при мінімізації шкоди для екології. Головним в зеленій економіці є не